

Novi pravac u ministarstvu unutr. posala

Preuzimajući ministarstvo unutar-njih poslova dr Anton Korošec označio je svoj program rada ovom izjavom:

„Primajući resor ministarstva unutrašnjih djela starat ću se svim silama, da pripremam i ostvarim zakone za poboljšanje i konsolidovanje naše unutrašnje administracije onih svojih prethodnika, koji su se za to starali i u tom pravcu radili. U koliko god pravni poredak zavisi od unutrašnje administracije, moja glavna briga bit će, da se zakoni poštuju i izvršuju. Mir, red, sigurnost, lična i imovna prava imaju biti zaštićeni, a osobito ću pažnju posvetiti našoj Južnoj Srbiji, da se tamo omogućiti rješavanje javne bezbjednosti.

Naročitu pažnju posvetit ću činovništvu povjerenoga mi ministarstva. Nekvalifikovano činovništvo otklonit će se iz službe u onoj mjeri, u kojoj bude moguće zamjenjivati ga kvalifikovanim, u koliko budemo imali kvalifikovanoga podmlatka. Ja stojim na gladištu i u tome smislu izdat ću najstroža naređenja, da činovnici u kancelariji i službi imaju poznavati samo zakone, bez ikakvog obzira na partije i politiku, a van kancelarije imaju se ponašati ne kao dobri partizani, nego kao kulturni i otmjeni ljudi, prijatelji svoga naroda. Činovištvu ima biti predusretljivo i uljudno, vršiti službu sa svom ozbiljnošću, koju zahtijeva zakon i autoritet državne vlasti. Ja ću svoje činovnike čuvati i starati se o njima, kad su dobri, poštenu i vrijedni; kad se ogriješ o zakon i službu, bit će nemilosrdno kažnjeni. Imat ću povjerenja u svoje činovnike.

Činovištvu je dužno pomagati i pružiti svoju punu potporu svima naporima, koji idu za tim, da se narod podigne kulturno i ekonomski, da mu se pomogne humanitarno. I kad mu ne bi bilo moguće, da se takvim naporima stavi na čelo, ipak

od njega može poteći inicijativa i potpora; da se vidi, da hoćemo raditi i da radimo na svestranom napretku. Sve, što je konstruktivno, da se pomogne, a što je destruktivno, da se otkloni jakom rukom. Činovnici imaju biti najbolji prijatelji naroda i u njegovim nezgodama pomagati ga.

Zahitjevat ću i naredit ću, da se administracija ima svršavati točno po zakonu i ima biti objektivna i ekspeditivna. U ovom smislu izdat ću i naročita naređenja.

Što se tiče žandarmerije, ne treba gubiti iz vida, da je njena služba teška, naporna i skopčana s opasnostima. Kad svoju službu vrši savjesno i zakonski, ne ću dozvoliti nikome, da je ponižava i da se napada na njenu čast, a svaki ispad u vršenju službe strogo će biti kažnjen. Ja ne znam, kako se moglo kazati, da sada nastupa nekakav režim Glavnjace. Glavnjaju nijesu reformirali oni, koji je sada napadaju, a pod njihovim nasljednicima nastupilo je samo poboljšanje administracije. Nadam se, da će se i dalje u tome pravcu poboljšanja ići. To će biti moja glavna dužnost.

U toj su izjavi lapidarno ali jezgrovito izneseni svi problemi naše unutarnje politike kao i njihovo rješavanje. Zakon je tu istaknut kao vrhovno mjerilo, koje ima važiti u našoj administraciji.

Dolazak dra Korošca u ministarstvo unutrašnjih djela od svih je simpatično primljen, jer svi očekuju, da će dr Korošec biti onaj providencijalni čovjek, koji će urediti upravu. Dr Korošec je pokazao, da ima i volje i znanja za izvođenje temeljitih reformi u državnoj upravi. On je onaj, koji je prvi uredio saobraćaj nakon prevrata, i koji je istrijebio iz prosvjete Pribečevićeve policijske metode. O će biti onaj, koji će očistiti i našu državnu „Austrijsovu štalu“ — ministarstvo policije!

Poljska pred parlamentarnim izborima

Prema odredbama poljskog izbornog zakona moraju državne liste biti predane najmanje 40 dana prije dana izbora. Kako će se izbori za poljski parlament-Sejm obaviti 4. ožujka, to su do 24. pr. mjeseca predate sve državne liste. Do toga dana registrirao je državni birački odbor, koji sastavlja 8 delegata 8 najjačih stranaka u bivšem Sejmu pod predsjedništvom St. Caha, podsekretara u ministarstvu pravde, ukupno 35 državnih lista. Par lista bit će poništeno, ali će se ipak boriti jedno tridesetak stranaka za mandate sa državne liste. Sejm ima 444 poslanika, koji se biraju u 64 izborna okruga po 4-10 (Varšava bira 14 poslanika). Od tih 444 biraju se 372 poslanika po okruzima, a 72 bivaju biranim sa državne liste na taj način, da se mandati dijele proporcionalno među one stranke, koje su zadobile količnik u najmanje šest okruga.

Kod zadnjih izbora bilo je prikazano samo 25 državnih lista, ali onda, 1922. g., nijesu bile prikazane

nego samo 3 jevrejske liste, a sad ih je 7; mjesto dvaju komunističkih lista sada su četiri. Svega je 19 nepoljskih kandidatskih lista, a od petnaestak poljskih je dobra polovica brojevano bez veće važnosti. Svakako je važna činjenica, da stranke narodnih manjina u Poljskoj (Nijemci, Ukrajinci, Židovi itd.) idu u izbore više-manje poijepane, dok su poljske stranke formirale jakе blokove. To je posljedica unutrašnjih političkih prilika u Poljskoj. S jedne strane je maršal Jospil Pilsudski, koji je u svoje vrijeme izvršio unutrašnji politički prepad i rastjerao stare formacije stranaka, a s druge strane su njegovi protivnici.

Na izborima 4. ožujka borit će se ipak kao najjače ove stranke i blokovi:

1. Blok za saradnju s vladom (Blok Współpracy z Rządem). U njemu su okupljeni pristaše Pilsudskoga sa sviju strana. Tako n. pr. na državnoj listi kraj kneza J Radziwilla, lidera konzervativaca, nalaze se populistički vođa J. Bojko,

Marijan Dabrowski, direktor lista Kurjer Codzienny, najčitanijega dnevnika u Poljskoj. U krajevima blizu granice podupiru listu Pilsudskoga i druge poljske stranke: tako kršćanski-socijalci u istočnoj Galiciji, a u Gornjoj Šleskoj sve poljske stranke. U Poznanju i Pomoranskoj vladin blok nastupa pod imenom Katolička zajednica zapadnih pokrajina, potpomagan od starih elemenata kršćanske nacionalne i kršćanske socijalne stranke te od svih elemenata, koji su protiv nacionalne demokratske stranke, koja je jaka u tim krajevima.

2. Katoličko-nacionalni komitet (Komitet Katolicko-Narodowy) je organizacija nacionalno-demokratske stranke te jednoga dijela kršćanske nacionalne stranke i predstavlja desničarsku opoziciju protiv režima Pilsudskoga. U svom proglasu Komitet naglašava potrebu nacionalnoga karaktera Poljske.

3. Umjereni populistički blok Piast te kršćanski socijalci udružili su se u Katolički poljski blok (Polski Blok Katolicki). Na njegovoj listi nalaze se četvori obaju stranaka:

Rutaj i Witos za Piast te Chacinski i Blażejewicz za kršćanske socijalce. Blok se u svom proglasu zalaže za održanje republikanskoga i demokratskoga režima te stoji prema vladi u umjerenj opoziciji.

4. Poljska socijaldemokratska stranka sačinjava lijevičarsku opoziciju protiv Pilsudskoga.

5. Blok narodnih manjina (Blok Mniejszości Narodowych) udružio je ukrajinske nacionaliste iz istočne Galicije, koji su 1922. bojkotirali izbore (Dymitr Lewickij) te Ukrajince iz Volinija, zatim cioniste-jevreje iz bivše ruske Poljske (Izaak Grünbaum), sve njemačke stranke osim socijalista iz Šleske i Lodza te konačno Bjeloruske i pravoslavne (Jaremiz) i katoličke (msgr Stankiewicz).

Ti blokovi predstavljaju najjaču političku snagu u Poljskoj i nema sumnje, da će oni odnijeti ogromnu većinu glasova. Radikalne seljačke stranke Wyzwolenie i Seljački Savez nijesu se mogle složiti te idu udvojeno u izbore. Kao kuriozitet možemo spomenuti i jednu monarhističku listu, koja je uopće neborbena i koja može samo da pokaže jedan primjer gluposti u demokratskoj republici.

Još o novoj vladi

U opozicionim krugovima prikazuje se nova vlada kao privremena tvorevina. Međutim iz vladinih krugova uvjeravaju, da je ova vlada trajnoga karaktera i da će ona imati izvršiti važne zadatke vanjske i unutarne politike. Prije svega primit će proračun, koji se već nalazi pred Nar. Skupštinom. Taj proračun će biti primljen u zakonskom roku, a ne će trebati primati dvanaestine, jer do konca mjeseca ožujka imade dosta vremena za debatu. Nakon toga doći će na red zakonski prijedlozi, koje je vlada već pripremila i koji se nalaze pred odborima, kao zakon o centralnoj upravi. Ova će vlada sklopiti i zajam u inostranstvu.

Nova vlada je ipak čvršća od prijašnje, jer se Davidović, koji je protiv prijašnje vlade uvijek rezimirao, sada smirio. Uvidio je, da je svaka druga vladina kombinacija nemoguća, pa je sada sam s Vukičevićem stvorio ovakvu vladu.

Za cijelo vrijeme vladine krize imo je važnu ulogu slovo. pučana dr Antun Korošec. On je uvelike pridonio, da se kriza pravilno razvijala. Njegov ulazak u vladu pozdravili su srdačno ne samo njegovi

pristalice, nego svaki pametan i objektivčan čovjek. Dr Korošec će sa svojim velikim znanjem, organizatornim duhom i poštenjem sigurno učiniti mnogo u važnom resoru ministarstva unutrašnjih posala, kao što je to i do sada pokazao u raznim ministarstvima, kojima je na čelu bio.

U novoj vladi nažalost opet nema Hrvata. To joj je svakako slaba strana. No da je tako, kriv je nažalost predstavnik Hrvata g. Stj. Radić. Ne radi sebe, nego radi Hrvata bio je on pozivan u vladu. No on je nasjeo Pribečeviću i poziv odbio. Sada ga čeka ista sudbina kao i Pribečevića. „Unija demokratije“ propala je ulaskom Davidovićevaca u vladu. I sada će Radić i Pribečević da budu sami u jalovoj opoziciji, koja nije ništa prema ogromnoj vladinoj većini. Krivnjom dakle Radića bit će Hrvati isključeni od sudjelovanja pri vodstvu državnih poslova. To će nam se događati uvijek, dok Hrvati budu birali ovakvoga predstavnika. Nadamo se, da će naš hrvatski narod ipak jednom uvidjeti, da je Radić za njega najveće zlo, pa si izabrati druge ljude, koji će drukčije zastupati njegové interese.

Austrijsko-talijanski sukob

Položaj se austrijsko-njemačke narodne manjine u Italiji može posve usporediti sa teškim položajem naše narodne manjine s tom razlikom, što su prije rata Nijemci u Južnom Tirolu imali dominantan položaj, pa današnje svoje bijedno stanje još teže nego naši sunarodnjaci podnose. Kad je napokon fašistički režim čak ukينو poučavanje vjeronauka u njemačkom jeziku te pristupio nasilnom mijenjanju obiteljskih prezimena, prevršila se mjera, pa je 23. pr. mj. tirolski nar. poslanik vladine kršć. socijalne stranke dr Kolb iznio u buležetarskoj debati teško stanje talijan-

skih Nijemaca i zatražio od savezne vlade, da poduzme korake kod Saveza Naroda, ne bi li se tako spriječilo daljnje ugnjetavanje. Na taj zahtjev odgovorio je dr Seipel dobro promišljenim i muževnim govorom, u kojem je upozorio na bezizjednost jedne akcije preko Saveza Naroda u prilog njemačke manjine u Italiji, ali je ujedno naglasio, da, makar austrijska vlada lojalno priznaje granice stvorene St. Germanjskim ugovorom te ih ne misli silom mijenjati, ipak se ne može iz moralnih i kulturnih razloga proglasiti dezintereziranom za sudbinu južno tirol-

akih Nijemaca. Stoga je izrazio svoju nadu, da će talijanska vlada shvatiti pravednost njemačkih tužbi na njezinu asimilatornu politiku, te da će iz vlastite pobude dati svojim manjinama elementarna čovječanska i građanska prava.

Usprkos sve otvorenosti nije govor dra Seipela bio nimalo pretjeran ni izazovan, jer je izričito istaknuo, da se ne misli miješati u poslove strane države niti silom mijenjati postojeće stanje. Stoga je štampa iz Reicha općenito nazvala ovaj govor preumjerenim i oportunističkim. Sasvim drugačije stanovište zauzela je međutim, na viši nalog, talijanska štampa, koja se s izrazima najvećeg ogorčenja oborila na Austriju i dra Seipela nazivajući ih ruhteljima mira i izazivačima, koji sistematskim draženjem irendentističkih težnja nastoje silom otkloniti južni Tirol od Italije. K tome je sa talijanske strane bilo naglašeno, da Italija otklanja svaku intervenciju Saveza Naroda u tom pitanju, jer se ona nije ničim obvezala na zaštitu prava manjina kao ostale srednjeevropske države, dok je istodobno bilo istaknuto narodno talijansko moralno pravo, da asimilacijom neznatne njemačke manjine (200.000 duša) zapečati ratom stečeno političko jedinstvo Italije. Na ovu novinsku kampanju slijedila je vrlo drastična diplomatska akcija. Talijanski je poslanik u Beču Arditi dobio odmah kratki nalog od Mussolinija, da bezodvlačno napusti Beč, te da dođe u Rim.

Austrijska vlada međutim hladnokrvno iščekuje dalji razvoj događaja, jer ju podupire ne samo javno mnijenje njezine zemlje, nego i čitava javnost Reicha, koja se vrlo zainteresirala za ovaj spor, pa se stoga može očekivati djelomični prekid diplomatskih odnosa između Austrije i Italije.

Nama je u svakom slučaju ovaj austrijsko-talijanski incidentat značajno koristio, jer je očito pokazao čitavom svijetu, da se Italija ne žaca navaliiti sa najgorim klevetama i na jednu notorno miroljubivu i razoružanu zemlju, od koje joj ne prijeti nikakva opasnost, pa će stoga svijetska javnost moći naknadno upoznati na djelu talijanske diplomatske metode i prosuditi opravdanost ranijih talijanskih optužaba protiv naše države. Malo pomalo doći će svi do uvjerenja, da je fašistička Italija postala uistinu glavnim faktorom nereda ne samo u srednjoj Evropi, već

Izbor načelnika i opć. uprave u Šibeniku (1926.-1928.)

Za sjednicu za izbor općinske uprave 24. svibnja 1926. cio Šibenik sa okolicom silno se zanimao, jer tadašnja Hrvatska Seljačka Stranka nije imala u vijeću apsolutne većine, bačuć imala samo 19 vijećnika, Hrvatska Pučka Stranka 4 vijećnika, a Blok sela i grada 18 vijećnika. Svi su znatljivo očekivali, kako će da svrši ta glasovita sjednica, tko će biti izabran načelnikom grada Šibenika, kao i tko će mu stajati uz bok. Na toj sjednici sa 19 glasova bio je izabran načelnikom dr Marko Kožul. Za šestoricu prisjednika glasovalo je samo 19 vijećnika HSS, dok su 22 ceduljice predane prazne. Ponovni izbor svršio je istim rezultatom, te je dobio predsjednik gosp. Niko Kalik našao shodnim, da zaključni sjednicu, ne proglašivši, da li su prisjednici izabrani ili ne. Bila je zakazana tad nova sjednica za 28. svibnja, da se na njoj izaberu općinski prisjednici. No u zadnji čas je bila otkazana.

Na sjednici 24. svibnja 1926. za donaćelnika bio je izabran sa 19 glasova Josip Drezga. HPS glasovala je pri izboru načelnika i prisjednika sa bijelim ceduljicama. Iza svršenog izbora galerije su bučile i demonstrirale protiv izbora dra Kožula i Josipa Drezga. Padali su svakakvi poklici. Vikalo se: Dolje! Takvi poklici padali su i sa strane zemljoradnika, kojima je na čelu stajao gosp. D. Škarica. Nije bilo jedne lijepe riječi. Svi su poklici vrjeli uvredama za dra Kožula i J. Drezgu, kako se još i danas dobro sjećamo. Kada su pak izlazili iz vijećnice dr Kožul i J. Drezga, masa svijeta, koja je na Poljani čekala, pozdravila je opet dra Kožula i J. Drezgu novim pogrdnim poklicima, uvredama i zviždanjem. Ovako je bilo god. 1926., svibnja mjeseca!

i na Balkanu, pa će time ojačati simpatije za našu miroljubivu i neagresivnu vanjsku politiku, koje su pod utiskom hjesomučne i promišljene talijanske kampanje bile nešto oslabile.

Tečaj HPS u Koprivnici

Koncem siječnja održan je uspješni politički tečaj HPS u Koprivnici, na kome su predavali naši prvaci iz Zagreba i pokrajine. Predavači su u svojim predavanjima

glednih brđija i gredusina na podalje točke škija oslana i bočata vrulja i u more se slijeva.

— Evo, oče, hvala Bogu, da nijesmo sami na ovoj gluhotnoj puštošili Samotinja ubija.

— Da tko je, Spasane, uza nas?

— A zar ne vidite dolje u vrulji samotnu grlicu?

I zbilja sa kruga na krug laganim se prhanjem premiješta usplahirena i milovidna grlica. Opažao, da žedna želi se ispojiti, a ne može od nas.

— Na, oče, popostanimo mrvu, da se napijel — i Spasan grimazom zamolbe ogleda se na me.

— Pa ščega ne? — meko ću ja i sustegnem konja uzdu.

Netom se grlica do mila ispila, lagsašna i na tananim krilima sunu put plava podnebesja, a prelijećuć ponad nama, ko da popostade i nekoličak puta zaokruži u znak harmonosti, što se u svakojakoj prirodi i

27. veljače 1928. dogodilo se veliko čudo! Toga dana održana je sjednica za izbor novoga načelnika i općinske uprave. I doživjeli smo to, da je sa 22 glasa od 41 izabran načelnikom D. Škarica, a isto tako sa 22 glasa za prvoga prisjednika do toga dana vladin komesar dr M. Kožul.

1928. godine se dakle zemljoradnici i kožulovci sporazumješe i potpuno bratski između sebe podijeliše časti te oni danas sačinjavaju općinsku upravu grada Šibenika.

Kako je i zašto do toga došlo, razni su tome uzroci, kao što su opet razni uzroci, zašto su najednom izmijenjene časti načelnika, te je danas mjesto dra Kožula načelnik D. Škarica, a dr Kožul prvi prisjednik.

Navečer 27. veljače bile su priljučene manifestacije u počast nove izabrane općinske uprave. Bilo je pucanja i bengalske rasvjete. Bila je dakako i glazba. Povorka je obišla gradom, na čelu koje su stajali Dane Škarica, Ante Blažević, dr M. Kožul i J. Drezga. Palo je raznih vrlo zgodnih upadica sa strane gledalaca. Kažu nam, da je bilo lijepo vidjeti tu četvoricu skupa! Neki zlobnici opazili su, da je to bilo sve onako na silu, ali nikako od srca. To da se dobro izražavalo na licima onih, koji su povorku predvodili. Kažu još, da je izrečeno i nekoliko govora, u kojima bio bi novi načelnik D. Škarica kadro dra Kožula, a ovaj opet njemu, ali i to sve opet ne od srca, već po onoj narodnoj: „Za nevolju kume!“

U gradu koliko te večeri, toliko ovih dana sve se to na razne načine komentira. Sve te komentare mi ćemo malo pomalo prikupiti, pak ćemo ih svojim čitaocima i općinarima donijeti do znanja, a i ravnanj!

obradili vrlo lijepo sva pitanja, u koja mora biti upućen svaki državljnin. Tečaj je uspio preko svakog očekivanja, a prisustvovalo mu je oko 200 izbornika-pučana iz Koprivnice i okolice. Da je ovaj tečaj ovako uspio, ima se zahvaliti prof. B. Babiću, koji je lijepo organizovao sam tečaj. Prisutnici su svi sa zadovoljstvom uvidjeli, koliko se Hrvatska Pučka Stranka brine za svestranu prosvjetu hrvatskoga seljaštva. Predavali su: apsolvent pariske Visoke političke škole dr J. Ščetinec, sveuč. prof. dr J. Šimrak, ravnatelj Zadrugne Sveze Vj. Gortan, prof. M. Vunić i prof. B. Babić.

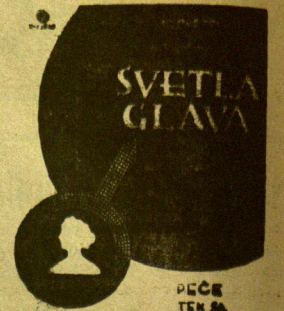
u svagdanjoj borbi sa nejednakim njezinim elementima namjerila na ovake samarićane.

— E blagoslovio te Bog i njegova Majka Marijal — izvi suhim nu opet snažnim glasom Spasan, po više se puta obaziruć za grličinim hitrim letom. Umalo da i ne posrnu.

— Čuvajder, mudriću, da ne podbiješ nos! — oštrije ga ja opomenem. — Pasto li se tvoje oči i srce za grlicom zanose! I meni je draga, i ona i njezino potajano gukanje, nu sve to nije ni nanijeti na tvoj interes.

— Ma kako ne ću, oče moj? — u zanosu će oduševljenja, projarkana žegom dana, Spasan. Ta ona je Gospina kokical! Nju i današnja „Pištula“ spominje. Danas ona sa čitavim Rajem i s ovom troskotnom zemljom pristupa, da se pokloni mogućnoj Majci Mariji....

Međuto evo vam u prijepisu zanimanog ostriška perikope „Štenja

Dr. OETKER
OVIM
BÄCKINOM

Najbolje iskušane recepte šalje na želju besplatno i prosto od poštanika pristojba.

Dr. Oetkera ilustrovana knjiga recepta sadrže cirka 200 prvorazrednih recepta sa 51 slikom. Cijena Din 5.- dobiva se svagdje. U slučaju, da je ista rasprodana, tražite izravno od Dr. Oetkera, Maribor.

Dr Korošec u zloglasnoj „Glavnjači“

Ministar unutrašnjih posala dr Korošec 28. pr. mjes. obišao je prostorije uprave grada Beograda i t. zv. Glavnjaču u društvu upravnika Manojla Lazarevića. Dr Korošec je obišao sve ćelije, pa i onu ozloglašenu broj 5 (petica).

Poslije toga je dr Korošec otišao predsjedniku općine dr Kumanudiji i s njim i dr. Jovanovićem ostao duže vremena na konferisanju. Tom prilikom dr Korošec je izložio dra Kumanudiju, kao načelniku Beograda, da su prostorije, u kojoj se sada nalazi Uprava Grada, nezdgodne i nedovoljne. On je tražio, da se što prije počne zidanjem nove zgrade uprave grada. Dr Kumanudi se složio s tim prijedlogom. Zatim je, kako se čuje, dalje bilo riječi na ovom sastanku, da se do podizanja nove zgrade odmah pristupi proširenju i popravku dosadašnje zgrade.

Na taj način nestalo bi Glavnjače, koju nije ni najmanje činila časti jugoslavenskoj Prijestolnici.

Registrirajući ovu vijest beogradsko „Vreme“ ističe, da će g. dr Korošću za ovaj njegov gest biti zahvalna cijela naša javnost.

Tomislav-grad zvat će se odsada Duvno u Bosni, gdje je pred hiljadu godina bio okrunjen prvi hrvatski kralj Tomislav

Tratinčice

34. Grličin nalet.

Sutradan po prvome danu ilijuskoga mjeseca, licem na Gospu Petrovčicu, reda mi bilo u Milinkovicu i k područnoj crkvi župe. Toga je dana njihova Misa. Odovuda krenuo sam na Putalju i završ se među goleme i duboke dražetine, kuda nema, već da svineš od puste vatre i prižege, a rashladice niotkuda. Na povratku u pučano podne bi mi nešto naračnije. Pridrugišo mi se iz istoga sela Spasan Mudrić. Da će ono k matici župe i k mome stojnome konaku, gdje ga važan posao iščika. On preda mnom, a ja na Putalju za njim, tekar da sva tri gamizemo. Ne da nesnosna vatra, što se oko nas zavrsla i zgusla, a pogotovo da oči ko nožićima trnovito bude.

Uvalismo se u odalji i duboki rukavac do mora, kuda iz strmo-

knjige Mudrosti“, što se onoga dana čata na svojoj Misi:

„Evo on ide skačući preko gora, preskačući bregove. Dragi je moj kao srna i lane jelenje. Glel on stoji iza zida našega, gledajuć kroz prozor, vireći kroz rešetke. Glel dragi moj mi govori: Ustaj, žuri se, prijateljice moja, golubice moja, lijepa moja i dodi. Jer zima je već prošla, dažd minuo i prošao. Cviječće se ukazalo u zemlji našoj, vrijeme je rezanja došlo; glas se grličin čuo u zemlji našoj; smokva je izvrgla prvine svoje; cvatući vinogradi dadoše miris svoj.“

Ovo bi vas moglo, a i moralo uvjeriti, da Spasan na dan Pohođenja Marijina nije prisustvovao svetoj Žrtvi poput nijema statbe, već žarom kršćanske duše, pa da otuda i njegovo nategnuto zanimanje za grličin nalet.

Don Marko Vežić

Organizacija engleskoga labourizma

Nedavno je istupio, nakon 34-godišnje saradnje, iz engleske Nezavisne radničke stranke (Independent Labour Party) poznati njezin vođa Philip Snowden, koji je u prvom socijalističkom kabinetu u MacDonaldovoj vladi 1924. g. bio ministrom financija. Mi smo u svoje vrijeme imali prilike, da pišući o engleskom labourističkom pokretu i njegovom vođi MacDonaldu upozorimo, kako su engleski labouristi jedna engleska socijalistička osobitost. Marksizam, koji socijalno-demokratske stranke imaju u drugim evropskim državama za temelj svojih programa, je za englesku socijaldemokratsku stranku, koja je inače članom socijaldemokratske Druge Internacionalne, sasvim indiferentna pojava. To nam potvrđuje i diskusija, koja je sada prigodom Snowdenova istupa iz ILP vođena o smjernicama engleskoga labourizma.

Engleski socijalizam je samonikla pojava. Za prvih pojava radničkih pokreta u Evropi, koji su nikli kao plod marxizma, u Engleskoj je postojala s jedne strane socijalistička revolucionarna (u engleskom smislu) grupa umjerenih marxista kraj poznatoga društva Fabijaca, koji su bili više građanski orijentirani te su, iako su se nazivali socijalistima, otklanjali, da formiraju kakvu radničku socijalističku stranku, trudeći se samo, da svoje socijalne napredne ideje bace u do nedavna jedine dvije engleske tradicionalne parlamentarne stranke, konzervativnu i liberalnu. Skupina, u kojoj su bili u MacDonaldu i Ph. Snowden, htijuci koncentraciju snaga, formirala je od Fabijevaca te više ili manje umjerenih marxista Nezavisnu radničku

stranku. Ta stranka našla se kao nova tvorevina pred dvama starim tradicionalnim strankama, i bistro oko MacDonaldovo vidjelo je, da njegova stranka bez sredstava za agitaciju, bez uporišta ne će moći da bude od većega značaja u engleskoj politici.

U Engleskoj postojale su još prije osnutka nezavisnoga Laboura jake organizacije radnika na strakovnome temelju — dobro poznati Trade-Unionsi. Iz tih Trade-Unionsa i Nezavisne radničke stranke uspjelo je MacDonaldu da organizira jaku Labour Party. Obe organizacije učestvovale su svoja autonomija i svoje posebno djelovanje, ali su u skupnom Labouru učestvovala zajednički. Trade-Unionsi raspolagali su i raspoloža još uvijek ogromnom financijskom snagom, i to je dobro došlo MacDonaldu od pokreta. Samo članovi Trade-Unionsa i Nezavisne radničke stranke mogli su da budu članovima jedinstvene Labour Party. Tako je MacDonaldu uspjelo, da jednoj socijalističkoj stranci dobije jaku potporu, i ona je tako ojačana preuzela za kratko 1924. g. vladu Engleske u svoje ruke.

Međutim, dok su se s jedne strane ipak dva autonomna krila stranke kod svojih posebnih nastupa malo čarkala, u jedinstvenu stranku počeli su ulaziti i ljudi, koji nijesu članovi ni Trade-Unionsa ni nezavisnoga Laboura, i našli su se ljudi, među njima i Snowden, koji su počeli biti mišljenja, da nezavisni Labour nema više uvjeta za život i da je dostatna opća labouristička organizacija. To je dovelo do djelimične krize engleskoga labourizma i o njenom rješenju ovisi njegov razvoj i uspjeh.

za njim i ostali radićevci i pribiće-većevci te mu nijesu dali da govori. Dolazi do sukoba između radićevca Pernara i radikala Kocića, a zatim do opće tučnjave i gužve, koja je trajala dobrih 20 minuta. Natezalo se, tuklo i mlatilo. Poslije bitke se moglo konstatirati, da su najviše povakli na svojim leđima radićevac dr Pernar i demokrat Jovanović, zvani vojevoda Lupe.

Pri kraju te burne sjednice Stj. Radić je bio isključen sa tri skupštinske sjednice radi pasusa u svom jutrnjem govoru, da je vlada zatvorila Kralja u Glavnjaču.

Dr Korošec je u svojoj izjavi među ostalim istaknuo i ovo: „Ja dajem izjavu, da ću svaki takav prestat, kad za njega doznam ili o njemu budem obavješten, najstrože kazniti i o tim dokazima najozbiljnije voditi računa... Slučajeve, koje su govornici iznijeli, ja ću najsavjetnije ispitati, krivce kazniti i po zakonu najstrože postupiti... Što se tiče režima Glavnjače, ja sam već izjavio, da ću istražiti najstrože i najobjektivnije i da ću krivce kazniti. Ja molim, da imate povjerenja u moje poštenje.“

Odmah nakon ove burne skupštinske sjednice dr Korošec je naredio strogu istragu o postupcima u Glavnjači. Oni činovnici, za koje se dokaze, da su krivi, kaznit će se najstrože po postojećim zakonima. Još je naredio, da se stenografske bilješke ove sjednice predaju državnom odvjetniku, da na osnovu njih povede postupak protiv svih činovnika Glavnjače, koji se optužuju radi mučenja i drugih nedjela.

Fašistima ni crkva nije sveta!

Kad je u nedjelju 26. pr. mj. u Trstu u crkvi sv. Antuna staroga Msgr Kratzip na slovenskom jeziku čitao biskupov korizmeni pastirski list, više elegantno odjevenih mladića stalo je ispod propovijedaonice glasno kričati i tražiti, da svećenik prestane čitati na slovenskom jeziku. Čali su se pri tome čak poklici: „Evviva Vittorio Emanuele!“ Netko je također zavikao: „Ne možemo trpjeti, da se u Trstu, nakon desete godine oslobodenja, još propovijeda u slovenskom jeziku, i to baš u sredini grada. To su ostaci bivše Austrije i moraju čim prije iščeznuti!“ Propovjednik je smutljivcima odvratio, da mora propovijedati onako, kako mu je bilo naređeno. Na njihovo pitanje, tko mu je naredio, da tako propovijeda, svećenik je odgovorio: „Ekscelenca biskup“. U crkvi je nastalo razumljivo komešanje i uzbuna. Svećenik je međutim morao saći sa propovijedaonice i te nedjelje nije bilo u crkvi ni običajna blagoslova!

Tako kulturni i slobodoumni su talijanski fašisti, kad im eto više nije sveta ni crkva! Još imaju obraza nas nazivati balkancima i divljacima!

Za umirovljene oružnike

Prošlih mjeseci su umirovljeni oružnici bili bez ikakve plaća, jer u proračunu nije bilo pokrivača za te izdatke. Bijeda je tih ljudi bila velika.

Sad je nova vlada na svojoj prvoj sjednici 24. pr. mj. na prijedlog dra Korošca, ministru financija odobrila naknadni kredit od 1.200.000 Din za mirovine oružnicima.

Raspad radićevske organizacije

Najbolji primjer za slabo stanje u Radićevim organizacijama daje nam slučaj, koji se ovih dana desio u bivšoj radićevskoj kuli, u općini Oriovac. Radi nepovoljno primljenoga saveza sa Pribičevićem razbježeli se Radićevi pristaše u različite druge stranke, pa i u radikale, a sam predsjednik Radićevske organizacije postao je predsjednikom radikalne organizacije.

Novе knjige i listovi

Protiv zla štiva — dobro štivo. Sa mnogih se strana čuju prigovori i jadikovke, kako je u posljednje vrijeme zlo štivo upravo poplavilo naša tržišta. U svescima po dinar izdaju se tako zvan „romani“, koji su s literarnoga gledišta potpuno bezvrijedni, jezično loši, oprema im je upravo gada, a sadržaj zao. Dobra je namisao, da se protiv ovoga lošeg štiva bori pozitivno, to jest izdavanjem dobrog štiva. Dobro je, što je Knjižnica Dobrih Romana (sekcija Jeronimskog Književnog Društva) u Zagrebu pokrenula izdavanje najboljih romana iz svjetske književnosti u svescima po 1 dinar. Započela je s jednim od najpopularnijih pisaca Szienskiewiczem, i to s njegovim zanimivim romanom „Ognjem i mačem“. Oprema i prijevod su vrlo ukusni za jeftini novac, a zamisao vrijedna, da je podupre svatko, kome liši dobra našem narodu, osobito omladini.

PUČKA TISKARA U ŠIBENIKU BRAČA MATAJEĆ POK. PETRA

Prima na izradbu sve u tiskarsku struku zasijecajuće radnje.
Uvezivanje knjiga i protokola.
Izradba brza i točna.
Uz najumjerenije cijene.

Razne vijesti

Skupština Jugoslovenskoga Šumarskog Udruženja održat će se 4. i 5. marta t. g. u Beogradu. Povodom toga odobrio je g. ministar šuma i rudnika svim članovima Jugoslovenskoga Šumarskog Udruženja, koji su šumarski činovnici, odsustvo u vremenu od 29. februara do 7. marta o. g. — Uprava JSU.

IZ GRADA I OKOLICE

Izbor nove općinske uprave. U ponedjeljak 27. t. mj. izabrana je nova općinska uprava. Od 39 prisutnih vijećnika izabran je sa 22 glasa (zemljoradnici, disidenti i radikali) načelnikom zemljoradnik g. Dane Škarica, dok je 17 glasova opozicije palo za dr Šimu Vlašića. Istim brojem glasova izabrana su i šestorica prisjednika, i to: gg. dr Marko Kožul, Mate Karađole-Sašac, Krste Milovac (Konjevrate), Ante Blažević, Pivac Paško (Vrpolje) i Jaram Josip (Krapanj): 3 disidenta, 3 zemljoradnika, dok je opozicija za prisjednike predložila: gg. Marka Ježinu, Andriju Lušića, Vladu Kulića, Antu Bukića, Šimu Belamarića i Antu Miliša.

Sabiranje doprinosa za spomenik kralju Petru. U šibenskom srezu sakupljeno je za podizanje spomenika kralju Petru u Beogradu svega Din 29.483 Od toga Din 24.056 u samom Šibeniku. Sve općine još nijesu podnijele svoje izvještaje i obračune.

Unapređenje u poreskoj struci. Ukazom Nj. V. Kralja unapređeni su: Poreski nadzornik g. Antun Lučev u I grupu II. kategorije, gg. Egidije Benković i Uroš Fontana u II. grupu II. kategorije te gg. Vidović Dragutin i Vončina Dragutin u III. grupu II. kategorije,

Burna sjednica Narodne Skupštine

29. pr. mj. održala se prva sjednica Nar. Skupštine nakon ministarske krize. Ova je sjednica bila jedna od najburnijih u posljednje vrijeme.

Iza kako je odano dužno poštovanje pk. Ljubi Jovanoviću i pročitana ukaz o novoj vladi, vlada je podnijela skupštini kao hitan zakonski prijedlog o pomoći oskudnim krajevima. Hitnost ovoga prijedloga je jednoglasno usvojena.

Poslije toga prije prelaza na dnevni red prešlo se na raspravu o hitnom prijedlogu Radića i Pribičevića o beogradskoj Glavnjači. Zanimivo je za naše prilike, da je u tom pitanju prvi uzeo riječ Pribičevićevac

Kosanović. Njegov govor primljen je kao cinizam i farizejština, jer je poznato, da su glavni tvorci Glavnjače i politike glavnjače baš pribićevećevci prije obznane i za vrijeme obznane i da kroz dugo vrijeme svoga vladanja nijesu ništa poduzeli, da se i malo poprave prilike u beogradskoj Glavnjači i po drugim glavnjačama u zemlji.

Iza Kosanovića govorio je Stj. Radić, pak zemljoradnik Kokanović i dr Milan Kostić, našto je svoju izjavu dao novi ministar unutrašnjih poslova dr Korošec. Za vrijeme njegova govora digao je silnu graju prvi Stj. Radić, a

Brill
BISER KREMOVA ZA OBUČU.

Korizmieni pastirski list našega presvij. biskupa govori o vjeri, o crkvi i o sekci starokatolika. U prvom dijelu govori presvij. biskup o Crkvi kao djela Božjem i kao kraljevstvu Božjem na zemlji. Crkvu treba slušati, a tko Crkvu sluša, mora biti poslanik biskupima i nasljedniku Sv. Petra, rimskom biskupu. Osvjetljivi sve istine s dogmatskoga stanovišta prelazi poslanica na prikazivanje nauke i rada sekte starokatolika. Otпад starokatoličkih svećenika od sv. Crkve je oholost života, požuda tjelesna, pohlepa za blagom i blagostanjem. Ovi otpadnici lažno se pozivaju na primjer apostola, da mogu svetogodno živjeti u bludnom grijehu oni, koji nikad ne mogu da sklope zakonite ženidbe na temelju obveze, nametnute im od sv. Crkve i svojevoljno od njih primljene. Osim toga razvrstavaju ženidbu, zabacuju i sveta ispovijed, laskaju slušaocima niskom demagogijom. — Kako se vidi, poslanica raspravlja o aktualnim pitanjima, pa bi je radi toga trebalo što više među narodom proširiti, jer mnogi prelaze na starokatolicizam iz neznanja.

Odlikovanje. Gosp. Bruno Marčić, gimn. profesor, odlikovan je ordenom Bijelog Orla V. stepena.

Korizmene propovijedi u varoškoj crkvi drže se svakoga četvrtka u 5^{1/2} sati popodne. Ove godine propovijeda franjevac o. dr. Ante Crnica.

Gosp. Z. Jurić, sreski školski nadzornik u Šibeniku, odlikovan je ordenom sv. Save V. stepena.

Porotni. U ponedjeljak 27. t. mj. započelo je porotno zasjedanje u podružju zemaljskoga suda. — Na prvom porotnoj raspravi u ovom zasjedanju riješen je Novaković Petar iz Karina, koji je bio optužen za zločin silovanja. Branio ga je dr. M. J. Dominis. — Druga je rasprava vođena protiv Pinčić Antuna iz Zemunika, što je napao Dukića Grga u namjeri, da ga opljačka. Tomu mu je prilikom odnio cipele i zadao mu dvije ozlede. I on je bio riješen. — Treća rasprava vođena je protiv Luce Borić iz Lopara (na Rabu), koja je ukrala svome gospodaru iz zatvorene skrinske u više puta oko 27.000 dinara. Osuđena je na 14 mjeseci tamnice, s njezini saučesnici Ivan i Josip Bobić prvi na 6 mjeseci, a drugi na 3 mjeseca. Nije je branio dr. Vlašić, saučesnike joj dr. Smolčić, dok je oštećenu stranku zastupao dr. Štambuk.

Trgovačko-obrtničko udruženje održalo je u nedjelju svoju glavnu godišnju skupštinu. Nakon pozdravnoga govora predsjednika g. Vl. Kulića slijedili su izvještaji odbornika. Radu odbora iskazano je jednoglasno priznanje, te je ponovno izabran predsjednikom g. Vl. Kulić, a odbornicima: gg. D. Triva, I. Čičin-Šain, F. Grubišić, I. Žaja i A. Lušić. Revizionni odbor sačinjavaju: gg. A. Meznarić, M. Pačić i J. Kapitanović.

Gosp. Antun Vodanović, poglavarsveni tajnik, unapređen je u I. grupu III. kategorije.

Šarlah. Već dosta vremena hura šarlah u nekim selima oko Knina. Ima dosta i težih slučajeva. U Plavna je zatvorena škola.

Provalnik od zanata. Policija je nedavno uapsila Šimu Trošića iz Zlocela, prevatnika i kradljivca od zanata, koji je amiješan i u krađu zlata u varoškoj crkvi.

Sematorij Gospe van grada. Pred nekoliko dana započelo se napokon uređivanjem sematorija pred varoškom crkvom. Za vrijeme izbora rad je prekinut, ali smo uvjereni, da će se čim prije nastaviti. Ta vrijeme je već, da se ta pastvoš, koja Šibeniku daje upravo izgled sela, već jednom uredi.

Nabavljачka zadruga državnih službenika u Šibeniku održala je prošle nedjelje svoju glavnu godišnju skupštinu. Iz izvještaja o poslovanju kroz prošlu godinu opasio se vidan napredak zadruge. Čisti dobitak iznosio je Din 57.594, dok je ukupni promet premašio Din 4.215.000. Za predsjednika je ponovno jednoglasno izabran dr. A. Buzolić, članovima uprave: gg. I. Rendić i M. Popović, a članom nadzornog odbora g. K. Novak.

Premješten. Gosp. Aleksandar Piasevoli, sudija, premješten je iz Blata u Šibenik i dodijeljen državnom odvjetništvu.

Izgorjela. Ivanica Pešković, 14-godišnja čobanica iz Vrpolja, zapalila je na paši s jednom svojom drugaricom vatru, da se ogrije. Kako se nespretno leđima okrenula vatri, zahvatio joj je plamen odjeću. Odjeća je skoro čitava izgorjela, a ona je uslijed silnih opekli na putu u bolnicu izdahnila.

Uapšen provalnik. Kako smo već pisali, uvukao se pred par dana neki kradljivac u stan g. Merliaka i pokrao neke zlatne predmete. U zadnji je čas zapažen, ali je ipak umakao. Policiji je sad uspjelo, da ga uapsi, a zove se Mialjević Petar iz Zadra.

Blato u Vruljama. Za svake i najmanje kiše put u Vruljama uz stovarište boksa postaje radi silnoga blata upravo neprohodan. Taj put treba da se već jednom uredi, jer se njim služi čitava Draga i Plišac. Tu već dugo vremena leži jedna gomila valjda neuporabivoga boksa. Ne bi li se tim dalo put nasuti?

Darovi „Uboškom Domu“. Da počasti uspomenu *Adeline Lpovac*: Obitelj Pia Terzanovića Din 30. Da počasti uspomenu *Ane ud. Vitale*: Obitelj pk. Dame Škarica Din 20. Da počaste uspomenu *dra Iva Bulč-Kovačević*: Dr. Julije Gazzari Din 100; obitelj Bontempo te Vinka i Ante Šare po Din 50; obitelj Jakova Jeličić Din 25; obitelj Marasovich, obitelj Dušana Novaka i Manda ud. Vešić po Din 20. Da počasti uspomenu *Olge Maričić*: Osoblje Tiskare Vitalani Din

30. Da počasti uspomenu *A. Jusića*: Joso Tambadž Din 10. Da počaste uspomenu *Matije ud. Drezga*: Obitelj Ronac i obitelj Terzanović po Din 50; Frane Grubišić Din 30; dr. Justo Matačić i obitelj Istenić po Din 20. Da počasti uspomenu *Pave Stipančić*: G. S. Matavuš Din 30. Da počasti uspomenu *Jurin-Andreis rođ. Pelicarić*: Nevenka Markov Din 10. Da počasti uspomenu *Otilije Alfrević*: Obitelj Pia Terzanovića Din 50. — Svima darovateljima Uprava najharnije zahvaljuje.

ORLOVSKI VJESNIK

Okručni sletovi. Iza toliko uspješnih okrjučnih i okružnih sletova ova godina bit će posebno posvećena priredbi što uspješnijih okrjučnih i općinskih sletova. Sa okrjučnim sletovima spojena su natjecanja. Već sada se znađe za cio niz mjesta, koja žele, da se kod njih slet drži.

Dan katoličke omladine slaviti će naša orlovska organizacija i ove godine kao i prijašnjih godina u nedjelju 6. svibnja. Svuda će se držati svećena akademije i nastupi. Naši Orlovi već se spremaju za proslavu ovoga dana. Ovaj dan bit će najbolja prilika za našu viš. gg. župnika, da po prvi puta ekupe svoje mladice za osnutak orlovska društva. Za sve upute neka se obrate na Hrv. Orlovski Savez.

Orlovski Vjesnik broj 2. izišao je prošlih dana i razaslao svim organizacijama. Kako Orlovski Vjesnik donosi mnogo važnog organizacijskog materijala, te nacrte predavanja za vođe orlov. društava, to preporučamo svim prijateljima orlovske organizacije, da se na list pretplate. List stoji godišnje 12 Din. U upravo izašlom broju obrađuje se program rada u narednim mjesecima.

„Orlovske Straže“ broj 3. (za ožujak) izišao je ovih dana. Među člancima ističemo posebno lijepi članak A. Matasovića o metodama rada slob. zidara, zatim članak J. Dulčića, župnika u Brusju, o ljepotama dal. otoka, članak B. Dugačkog o suncu, više pripovijesti i pjesama. List donosi isto mnogo organizatorskih vijesti. Obilne su rubrike: Smjernice našega rada, na Ori. Straži, za naš narastaj, za našu tjelevoježbenu odgoju, te prilog Orić. Zanimiv je prilog „Orlovske Straže“ — Orlovska Misao. Ovaj broj donosi i za lijepog uvođnika dra A. Živkovića članak F. Terseglava o socijalnim pogledima i problemima, zatim brojnu dječju sadržaju. Kulturni i dječji pregled vrlo su zanimivi. Ovim brojem „Orlovska Misao“ posve je preuređena tako, da po-

staje istinu dobar putokaz i vodič ne samo naše mlade dječke orlovske generacije, već i ostalih orlovskih radnika. — Preporučamo gg. župnicima, da u svojoj župi među omladinu prošire „Orlovsku Stražu“, koja će im biti najbolji pomagač u radu. Neka proširenje „Orlovske Straže“ bude prvi početak rada oko osnivanja orlovskih društava.

Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik **Ante Huljev**. — Tisak Pučke Tiskare u Šibeniku — (Predstavnici: Jerolim i Vjekoslav Matačić).

STARE KOVINE,

bakar, mjeđ, olovo, cink, aluminijum, strugotine od mjeđi, slova, rabljene strojeve, akumulatorske ploče, tračnice, kupujemo svaku količinu i plaćamo uz gotov novac. „Ferrometal“ kd, Zagreb, Slovenska ul. 12.

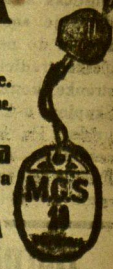

Originalan francuski **ECLAIR VERMOREL** je najbolja prskalica na svetu. Generalno zastupstvo: **BARZEL D. D., SUBOTICA** Ištište cenovnik! Može se dobiti svagde.

SALAMA

prve vrsti nova roba posve zrela dobiva se svagdje. Prva hrvatska tvornica salama, sušena mesa i masti

M. Gavrilovića sinovi d. i. Petrinja zastupstvo: **JOSIP JADRONJA ŠIBENIK (Dalmacija)**

PREGLED TOVARNIH LISTOVA I REKLAMACIJE.

Tovarni listovi sa minulim rokom znače izgubljen novac! Pregledani tovarni listovi znače nadjen novac! **MEDJUNARODNO OTPREMNIŠTVO JOSIP JADRONJA ŠIBENIK** Tovarni listovi pregledavaju se po stručnjacima besplatno, te se za najkraće vreme izdejstvuje povratak novca. — Najbolje kontrolno mjesto za ishodjenje svakovršnih žel. šteta. Pošaljite u vlastitom interesu tovarne listove, pre no što im protekne rok na pregledbu na medjunarodno otpremništvo **JOSIP JADRONJA ŠIBENIK**. Novac nalazi, ko tovarne listove daje pregledati.

Ovo je **pravi originalni Vlahov elixir** koji okrijepljuje i ozdravljuje kojeg proizvadjja jedino **R. VLAHOV**

Nagradjen na svim svjetskim izložbama. Ime **VLAHOV** i dotična etiketa zakonom su zaštićeni kod svih država svijeta

Tvornica utemeljena godine 1861.

ČUVAJTE SE PATVORINA!